آرشیو

موافقت هیات وزیران با فروش پارک پردیسان

■ **خبرگزاری میراث فرهنگی:** درحالی‌که محمدجواد محمدی‌زاده، رییس سازمان محیط‌زیست ادعای معصومه ابتکار، رییس اسبق این سازمان مبنی بر فروش پردیسان را تکذیب کرده است اما مصوبه هیات وزیران در تاریخ ۲۹اسفند۸۹ نشان می‌دهد که برخلاف تکذیب محمدی‌زاده، سازمان محیط‌زیست از دولت برای فروش این پارک مجوز گرفته است.

چندی پیش معصومه ابتکار، رییس پیشین سازمان محیط‌زیست و عضو فعلی شورای شهر تهران در صحن شورا از اقدام به فروش پارک پردیسان از سوی سازمان محیط‌زیست خبر داد و از این اقدام به شدت انتقاد کرد. به فاصله اندکی محمدجواد محمدی‌زاده، رییس کنونی سازمان این ادعا را تکذیب کرد و بی‌توجه به توضیح در این مورد تنها سیاست‌های ابتکار را در دوران تصدی‌گری در سازمان محیط‌زیست زیر سوال برد. با این حال مصوبه هیات وزیران در تاریخ ۲۹ اسفند سال گذشته ثابت می‌کند که سازمان قصد فروش پارک پردیسان را داشته و این خواست را به هیات دولت برده و در نهایت هیات وزیران به سازمان مجوز فروش این پارک را داده است.

هیات وزیران در جلسه ۲۵ اسفند سال ۸۹ بنا بر پیشنهاد سازمان حفاظت محیط‌زیست به این سازمان اجازه داده است نسبت به فروش ملک یک‌میلیون و ۶۷۱هزار و ۹۲۵مترمربعی قطعه تفکیک به شماره ۸۵۶۰۷ با رعایت مقررات مربوطه اقدام کند. این مساحت غیر از پارک پردیسان نیست که سازمان محیط‌زیست قصد دارد آن را به فروش برساند.

اما ماجرا از نطق ابتکار در جلسه ۱۸ بهمن شورای شهر آغاز شد. رییس اسبق سازمان محیط‌زیست در این جلسه شورای شهر از احتمال فروش یا تغییر کاربری پردیسان خبر داد و از شورا خواست از پردیسان حفاظت کند: «این پارک یکی از مهم‌ترین پارک‌های شهر تهران و یکی از ذخیره‌گاه‌های ارزشمند شهر تهران است که دو طرح جامع دارد.» به علاوه «بر اساس طرح جامع قبل از انقلاب، این پارک باید تبدیل به یک پارک اکولوژیک، پژوهشی، آموزشی و تفرجی باشد اما اخباری مبنی بر فروش این پارک یا تغییر کاربری به گوش می‌رسد.»

محمدی‌زاده رییس سازمان محیط‌زیست با کذب‌محض خواندن گفته‌های ابتکار، ساخت ساختمان‌های سازمان محیط‌زیست در پارک پردیسان زمان ابتکار را زیر سوال برد. علاوه بر این محمدی‌زاده، عضو شورای شهر تهران را به تشویش افکار عمومی در محل شورا -که به اعتقاد او منزه‌تر از آن است که چنین بحث‌هایی در آن مطرح شود- متهم کرد.

اما جدا از اینکه پارک پردیسان در تپه‌های عباس‌آباد واقع است و بنا بر طرح جامع تهران باید کاربری فضای سبز آن حفظ و به تفرجگاه برای مردم تبدیل شود، در طرح جامع آن ایده ساخت پارک اکولوژیک مطرح شده است. ایده نخستین این پارک به ابتدای دهه ۵۰ شمسی بازمی‌گردد، جایی که بنا بود در آن پارکی ساخته شود که تمام مناطق جغرافیایی و زیست‌محیطی اصلی جهان را دربرداشته باشد و بازدیدکنندگان از آن بتوانند اطلاعات و آگاهی‌های زیست‌محیطی از نقاط مختلف کره‌زمین دریافت کنند.

در سال‌های پایانی مسوولیت ابتکار در سازمان محیط‌زیست، ساختمان‌هایی در این پارک ساخته شد و مقر سازمان از خیابان ویلا به بخشی از پارک پردیسان انتقال داده شد. این انتقال که گویا با مجوز شهرداری تهران انجام شد، موجب شده است رییس کنونی سازمان محیط‌زیست به جای پاسخگویی در مورد فروش پردیسان، این انتقال را غیرقانونی خوانده و آن را زیر سوال ببرد. اما در جایی که مصوبه هیات وزیران در مورد فروش پردیسان موجود است، باید دید محمدی‌زاده این‌بار چه توجیهی برای این مصوبه و این مجوز دارد.

تصویر مصوبه هیات وزیران درباره فروش پارک پردیسان

معصومه ابتکار، رییس کمیته محیط زیست شورای شهر تهران در گفت‌وگو با «شرق»:

یک وجب از پارک پردیسان در دولت اصلاحات واگذار نشد

عکس: امیر جدیدی، شرق

لیدا ایاز: «برای تلاطم‌ها در طبیعت ایران پایانی نیست، آخرین تنش نه در آب، نه در خاک و نه در هوا بود، جنگ روی خاک بود. خاک ۲۷۰ هکتاری در منطقه غرب تهران و واگذاری این پهنای طبیعی به دیگران که پای رییس تنها سازمانی که باید حامی طبیعت باشد، گیر است.» هنوز بازتاب ناشی از انتشار آخرین گزارش شاخص عملکرد محیط‌زیست کشورهای جهان (ای‌پی‌آی) که در آن ایران با ۳۶ پله سقوط در مقام ۱۴۶ جهان قرار گرفته تمام نشده که خبر دیگری از نوع تهدید برای پارک ملی پردیسان در صدر اخبار قرار می‌گیرد. خبر از اتاق رییس کمیته محیط‌زیست شورا بیرون آمده بود که در پارک پردیسان مجوز کاربری‌های تجاری داده شده آن هم با پشت‌گرمی رییس سازمان محیط‌زیست. اگرچه این اظهارات از سوی محمدجواد محمدی‌زاده تکذیب شد اما چند روز بعد یکی از سایت‌های میراث فرهنگی مصوبه‌ای از هیات وزیران در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۸۹ رونمایی کرد که برخلاف تکذیب رییس، سازمان محیط‌زیست از دولت برای فروش این پارک مجوز گرفته است. اما رییس کمیته محیط‌زیست شورای شهر تهران که روزی روی همین صندلی داغ رییس سازمان محیط‌زیست ایران می‌نشست و تنها معاون زن رییس‌جمهور در دوره اصلاحات بود، خبر فروش پارک حفاظت شده پردیسان در شهر تهران را جدی‌تر از یک شوخی سیاسی می‌داند. خبر او با واکنش رییس سازمان کنونی مواجه شد تا جایی که او خود ابتکار را متهم به فروش زمین در همین پارک در دوره مدیریتش کرد. معصومه ابتکار در انتخابات سال ۸۵ شورای شهر تهران یکی از کاندیداهای اصلاح‌طلبان بود که پس از ورود به این شورا، کمیته محیط‌زیست را تاسیس کرد تا با ۲۰ کارگروه بر وضعیت زیست‌محیطی حداقل شهر تهران نظارت داشته باشد. او در سال ۲۰۰۶ از سوی سازمان ملل متحد به دلیل تلاش در سازمان حفاظت از محیط‌زیست ایران به عنوان یکی از هفت «قهرمان زمین» تشویق شد. اما حالا اوضاع فرق کرده او روی صندلی خارج از سیستم سازمان محیط‌زیست نشسته و پیکان انتقاداتش را به سوی دولت گرفته، دولتی که به گفته او «برآیند کارکردش در این شش سال افول شاخص‌های محیط‌زیست ایران بود و هیچ تعهدی هم در اجرای قانون برنامه چهارم نداشت و هیچ‌کس از این دولت سوال نکرد که چرا در اجرای این قانون تمکین نکرد.» گفت‌وگو با او در دفترش در ساختمان شورا انجام شد. درست چند روز بعد از واکنش محمدی‌زاد، رییس سازمان محیط‌زیست ایران که پس از چهار سال صدارت زهرا واعظ‌جوادی در این پست آن را تحویل گرفت، حالا در واکنش به اظهارارت ابتکار می‌گوید او در فروش زمین و ساخت ساختمان اداری در این پارک متهم است؛ اتهاماتی که ابتکار آن را در گفت‌وگو با «شرق» رد کرد.

■■■

↙ خانم ابتکار گفته شده شما با واگذاری ۳۰ هکتار از زمین‌های پارک پردیسان در عمل آغازگر فروش پارک پردیسان بوده‌اید؟

همین‌جا اعلام می‌کنم که یک متر از خاک پارک پردیسان نه واگذار شده و نه به جایی داده شده تا فعالیتی انجام شود. هیچ‌گونه واگذاری از این مجموعه اتفاق نیفتاده است. در دوره هفتم و هشتم بر اساس طرح و برنامه جامع پارک پردیسان ابتدا ما این برنامه جامع را بازنگری کردیم چرا که آن طرح جامع در قبل از انقلاب تنظیم شده بود و آن پارک به عنوان یکی از زیست‌بوم‌های جهانی معرفی شده بود و ما با این تغییر آن را به عنوان زیست‌بوم ایرانی معرفی کردیم تا در مدلی که قابلیت اجرایی بیشتری داشته باشد، قرار گیرد. این مطالعات جامع تصویب شد که سندش موجود است به عنوان مطالعات جامع بازنگری شده در دولت هفتم و هشتم.

↙ درباره احداث ساختمان اداری که در این پارک در دوره مدیریت شما انجام شد هم از سوی رییس سازمان ادعاهایی مطرح شد. آیا این ساختمان قرار بود جای دیگری باشد که با دستور شما در پارک ساخته شد؟

در ابتدا باید بگویم که پارک پردیسان ۲۷۰ هکتار مساحت دارد که در دوره دولت هفتم تقاضای سند مالکیت برای این پارک به سازمان محیط‌زیست ارایه و در دولت هشتم سند مالکیت به اسم دولت جمهوری اسلامی زده شد و این کار با پیگیری‌های جدی که انجام دادیم میسر شد.

ما در پارک پردیسان در دوره دولت هفتم که خیلی دشواری‌های اقتصادی داشت موزه تنوع زیستی را در آن راه‌اندازی کردیم که یکی از ارزشمندترین موزه‌های تنوع زیستی کشور است. در پایان دولت هشتم و درست بعد از یک وقفه چهارساله بزرگ‌ترین موزه تاریخ طبیعی خاورمیانه را راه‌اندازی کردیم که موزه، مرکز پژوهش‌های همه بخش‌هایی از طرح جامع پارک پردیسان پیش‌بینی شده بود و ما فقط آن را احداث کردیم. در دولت ششم مرکز تحقیقات در پارک احداث شده بود و بر اساس همان طرح جامع و مصوب ساختمان اداری سازمان محیط‌زیست همان جا باید احداث می‌شد و ما فقط آن مصوبه را اجرایی کردیم. در دولت هفتم و هشتم مرکز تحقیقات تکمیل شد، بخش معاونت تحقیقات سازمان و در کنارش ساختمان اداری، کتابخانه و سالن اجتماعات به آنجا منتقل شد و سازمان بعد از سی و اندی سال از اجاره‌نشینی خارج شد. سازمان تا آن زمان هیچ ساختمان مناسبی برای خودش نداشت و اجاره‌نشین بود. درحالی‌که بر اساس همان طرح جامع، بزرگ‌ترین آزمایشگاه‌های تحقیقاتی محیط‌زیست هم در آنجا راه‌اندازی شد. این ساختمان یکی از بزرگ‌ترین مجموعه‌هاست که بر اساس آزمایشگاه‌های آب و خاک راه‌اندازی شد. به تدریج مجموعه‌های بسیار ارزشمندی راه‌اندازی شد که بخشی از طرح جامع پارک پردیسان است.

↙ ساخت بخش اداری بر اساس آن طرح جامعی که شما بازنگری کردید، انجام شد؟

نه، این مجموعه‌ها در اشل کلی طرح جامع همیشه وجود داشت. بخش اداری که بخشی از مجموعه محیط‌زیست است.

↙ داشتن ساختمان برای سازمان هیچ اشکالی نداشت اما این سوال به وجود آمده که چرا ساختمان باید در پارک باشد و مساله این است که چرا باید چنین جایی ساخته می‌شد؟

از ابتدا در آن طرح جامع پیش‌بینی شده بود باید رفت از کسانی که در ابتدا آن را نوشته بودند این را پرسید.

↙ در آن بازنگری امکان تغییر دادن مکان ساختمان نبود؟

نه، چون بحث اول این بود که پارک پردیسان سند نداشت و همیشه این امکان وجود داشت که پارک پردیسان از مالکیت سازمان خارج شود و به این دلیل سعی شد تا برایش سند گرفته شود که به اسم دولت جمهوری اسلامی و پارک پردیسان گرفته شد و بنابراین مالکیت و کاربری‌اش قطعی بود. حال مشکلی نداشت سه یا چهار هزار متر برای کارهای زیربنایی اختصاص می‌یافت و این خیلی عادی بود و به پارک هیچ ضربه‌ای نمی‌زد. کما اینکه موزه تاریخ طبیعی هم آنجا پیش‌بینی شده بود. از خیلی سال قبل یک سالن اجتماعات هم آنجا بود و سازمان مربوط به تاکسیدرمی هم بود. الان هم در بسیاری از پارک‌های تهران ساختمان‌هایی از این قبیل بوده که سعی شده به حداقل برسد. این طرح جامعی بود که برایش پیش‌بینی شده و هیچ مغایرتی هم با پارک نداشت و آسیبی هم نمی‌زد. اتفاق مهمی که در این دوره افتاد این بود که طرح جامع پارک بازنگری و اجرایش آغاز شد. مراکزی مثل موزه تاریخ طبیعی و تنوع زیستی راه‌اندازی شده که هیچ واگذاری در آن اتفاق نیفتاد. مدیریت پارک بر تمام مناطق حاشیه‌ای نظارت دقیق داشت و هیچ‌گونه تداخلی در آنجا وجود نداشت؛ نه با شهرداری اختلاف داشتیم و نه جای دیگر.

↙ گفته شده واگذاری ۳۰ هکتار از اراضی پردیسان به سازمان‌های دیگر منجر به جریمه شدن سازمان شده است؟

بحث پارک پردیسان این بود که برای پارک یکسری کاربری‌هایی مثل همان تنوع‌زیستی داده شده بود که قرار بود کنارش یکسری کاربری‌هایی باشد، مثلا ممکن است یک کافی‌شاپ هم نیاز باشد که این کار هم عملا اجرایی نشد و تصمیم بر آن شد تا خود پارک چنین فضاهایی را اداره کند. به هر حال این اتفاق نیفتاد و هیچ مساله‌ای هم نبود و تا الان اخبار قطعی‌ای که وجود دارد و البته اسنادش در دست برخی خبرنگاران است می‌گوید فروش بخشی از پارک پردیسان در حال انجام است. این عرصه‌ای است که سرمایه شهر و مردم تهران است. اینکه پیشنهاد دهنده‌اش خود رییس سازمان باشد خیلی جای تعجب دارد. با پیشنهاد خود سازمان‌بخشی که به عنوان یک پارک پژوهشی و آموزشی است و در سندش هم آمده، دارد به فروش می‌رسد.

↙ نظر شورای شهر در این‌باره چیست؟

الان شورا در این زمینه موضع یکپارچه دارد و شورای شهر امکان اجازه چنین کاری را نمی‌دهد. اگر با واگذاری موافقت شود شهرداری تهران سریعا آن را تملک می‌کند. آنجا پارک است و باید پارک بماند و این پارک متعلق به مردم تهران است و اگر آن زمان سند مالکیت برایش گرفته شده به این دلیل بود که حفظ شود. مگر ما مشکل مالی داریم. خوشبختانه نه شهرداری و نه دولت مشکل مالی ندارند.

شورای پیش‌نویس طرحی را آماده کرده تا به این مساله ورود کند. من خودم دو سال پیش این موضوع را با شهردار مطرح کردم. چون آن زمان اطلاعات دقیقی نداشتم فقط اخباری رسیده بود که پارک دارد به فروش می‌رود ولی الان به نظر می‌رسد موضوع جدی‌تر شده و قطعی است.

↙ پاسخ شهردار چه بود؟

هنوز جوابی به من نداده‌اند.

↙ اگر الان بخواهید دوباره به شهرداری ورود کنید و شهردار بگوید که مدرک جدی رو کنید، چه کار می‌کنید؟

ببینید من الان مسوولیتی در قبال پارک ندارم ولی همانطور که گفتم دوستانتان آدم‌های زبلی‌اند و مدارک مستند وجود دارد و به زودی شورا به این قضیه ورود می‌کند.

↙ آیا احتمال می‌دهید که در این زمینه شهرداری خودش دخیل باشد؟

نه فکر نمی‌کنم دخیل باشد، هرچند ما خوشحال می‌شویم که شهرداری آن را بخرد و شورای شهر هم مصوب می‌کند که در نگهداری آن به چه ترتیب عمل شود. در طرح جامع شهر تهران الان هم کاربری آنجا فضای سبز است و باید بماند و شورای شهر هم روی این مساله اصرار دارد. ما یک مصوبه داریم تحت عنوان پارک دانش و طبیعت و اگر واگذار شود این پارک آنجا تاسیس می‌شود. با روح کلی طرح جامع پارک پردیسان که هیچ مشکلی نیست. اتفاقا وصل می‌شود به مجموعه میلاد و کار خوبی می‌شود.

↙ به طور حتم این واگذاری با مقاومت سازمان مواجه می‌شود؟

به هر حال من فکر می‌کنم این برای پارک پردیسان بهتر است، این پارک نباید برای مقاصد اقتصادی و تجاری مورد استفاده قرار گیرد. کاری که آنجا شده مشخص است و موزه تاریخ طبیعی دستاورد دولت‌های هفتم و هشتم است. اگر آقایان می‌گویند که ساخت ساختمان اداری کار خلافی است چرا خودشان همچنان آنجا هستند؟ نباید باشند، بروند در همان ساختمان اجاره‌ای بمانند. پیشنهاد ما این است که پارک در اختیار سازمان بماند و سند مالکیتش به نام دولت جمهوری اسلامی ایران بماند و ما به عنوان شورای شهر مصوب و شهرداری را مکلف می‌کنیم که هزینه‌های طرح جامع و نگهداشت طرح جامع و مدیریتش با محوریت طرح جامع انجام شود. ما مشکل نداریم، کاملا در اختیار سازمان می‌مانیم.

↙ ولی همیشه این دغدغه وجود دارد که آیا شورای بعدی هم عضو علاقه‌مند و پیگیری درباره پارک به خود خواهد دید یا خیر؟

مباحث زیست‌محیطی همیشه مهم است و وابسته به این شورا و شورای دیگر نیست و کمیته محیط‌زیست شورا آنقدر محکم شکل گرفته که از ساختارهای اصلی شوراست و یقینا نمی‌تواند تعطیل شود و این خواسته خود مردم است. الان مردم تهران علاقه خاصی به حوزه محیط‌زیست دارند و با رفتن و آمدن یک آدم کار تعطیل نمی‌شود.

↙ می‌رسیم به آخرین گزارش وضعیت محیط‌زیست ایران که از سوی ای‌پی‌آی منتشر شد، شاخصی که بسیاری پس از انتشارش معتقد بودند سیاسی است.

در این گزارش ما متاسفانه در بیشتر شاخص‌ها افت داشتیم. یکی از مهم‌ترین مسایلی که امروز ما با آن مواجهیم بحث آسیب‌هاست، آلودگی هوا، آلودگی آب‌های زیرزمینی، فاضلاب‌ها و آسیب خاک که ما در این زمینه اصلا کارنامه خوبی نداریم و شاید آلودگی هوا از همه این موضوعات اثرگذارتر و مساله‌دارتر است. ضمن اینکه در مدیریت محیط‌زیست هم شاخص‌های خوبی را نتوانسته‌ایم اعمال کنیم. درحالی‌که ما قوانین و مقررات خوبی برای محیط‌زیست داریم، ولی اعمال کردن همه آنها یک داستان دیگر است. متاسفانه توانایی و ضریب نظارت‌مان برای اعمال این قوانین خیلی محکم و قوی نیست و این موضوع باعث می‌شود تا مشکلات زیادی در این عرصه به وجود بیاید. می‌بینید که در شاخص ای‌پی‌آی در بحث آلودگی‌ها و آثار و عوارض زندگی شهرنشینی بر طبیعت افت داشتیم، در بحث پوشش جنگل‌ها، مدیریت صحیح منابع آب و تالاب‌ها شدیدا افت داشتیم. ما در مدیریت دریاچه‌ای مثل پارک ملی ارومیه موفق عمل نکردیم و همین‌طور در خیلی از تالاب‌های دیگر. علت اصلی‌اش هم شاید این باشد که یک مدیریت برای این موضوع جدی نداشتیم.

↙ این مدیریتی که می‌گویید، به مدیریت شما در دوره اصلاحات هم بر می‌گردد؟

ما تا آخرین روزهای دولت هشتم تلاش‌های زیادی برای کمک به وضعیت محیط‌زیست انجام دادیم، به طور مثال تا آخرین لحظه ارزیابی زیست‌محیطی، میان‌گذر پارک ملی ارومیه را تایید نکردیم. علتش هم آثار و عوارض گسترده‌ای بود که برای این پارک در بر داشت. شرط گذاشته بودیم و گفته بودیم اگر این جاده قرار است کشیده شود، نباید اثری بین تبادل آب در شمال و جنوب دریاچه ارومیه بگذارد چون این موضوع می‌تواند به خشک‌شدن دریاچه منتهی شود. دریاچه یک عنصر زنده است و حیات دارد و اگر ما با عوامل دخالت‌کننده متعدد این جریان آب را مختل کنیم وقوع عوارض و آثارش اجتناب‌ناپذیر می‌شود. در حالی که در این شش سال دیدیم که چه شد. در مدیریت منابع آب و تالاب‌ها اصلا نتوانستیم به درستی کار کنیم.

↙ تالاب انزلی هم همین وضعیت را داشت؟

دقیقا، برای ممانعت از احداث کنارگذر انزلی بیشترین فشارها و مشکلات را در آن دوره تحمل کردم. نه اینکه شخصا درگیر شده باشم بلکه این یک وظیفه بود. بله ما واقعا شرایط سختی را تحمل کردیم. فشارهای متعددی از جوانب متعدد به ما وارد می‌کردند تا ما با پروژه کنارگذر موافقت کنیم اما سرانجام گزینه مورد نظر سازمان محیط‌زیست در دولت تایید شد ولی متاسفانه این موضوع هم در دوره‌های بعد تغییر کرد و دوباره برگشتند به گزینه‌ای که بیشترین آسیب را می‌توانست به تالاب بزند.

> **چطور می‌شود برنامه توسعه چهارم که برنامه مصوب کشور است و نه یک برنامه تبلیغاتی حزبی و جناحی که شورای نگهبان هم آن را تایید کرده این طور اجرا نشده از آن بگذرند و صرفا بگویند گزارش کم‌کاری اعلام شده است. این برنامه از دل بررسی‌های کارشناسی درآمده بود**

در مورد پارک ملی گلستان هم همین اتفاق افتاد. ما در دولت با سختی بسیار و با همکاری که آن زمان در دوره شهید دادمان و دوره‌های بعدی مدیریت وزارت راه داشتیم تفاهمنامه‌ای را بستیم و مصوبه‌ای را به دولت ارایه کردیم که مطالعات مربوط به آلترناتیو شمال پارک ملی گلستان را انجام دهند، به نحوی که در داخل پارک گلستان فقط یک جاده اکوتوریستی احداث شود و اصلا تعریض نشود همین جاده فعلی در داخل پارک برای کسانی که می‌خواهند با سرعت کم عبور کنند یا می‌خواهند شب در جاده بمانند، باقی بماند و آن جاده اصلی که از ۴۰-۳۰ روستا می‌گذشت بیرون از پارک احداث شود. تفاوتش هم از نظر فاصله ۲۰ کیلومتر بود که یک جاده ترانزیتی می‌شد و دیگر خودروهای سنگین و کامیون از آن جاده عبور می‌کردند و هیچ مشکلی هم نبود. دغدغه ما این بود که بگذارند پارک ملی حفظ شود تا هر روز شاهد کشته شدن یک پلنگ در جاده‌ها نباشیم ولی متاسفانه در دولت بعد هم این مصوبه نادیده گرفته و به راحتی جاده تعریض شد و اتفاقات خیلی بدی افتاد و همین اتفاق تقریبا در ارتباط با پارک ملی لار افتاد. ما به شدت با احداث جاده در پارک ملی لار مخالفت کردیم اما در حال حاضر همین قدر می‌دانم که اتفاقات ناگواری افتاد و ما بخش‌های زیادی را از پارک‌های ملی‌مان از دست دادیم به دلیل اینکه سازمان موضع خودش را از دست داد و آن استحکامی را که باید در مواجهه با دست‌اندازی‌ها و فشارها از بخش‌های مختلف از جمله راه و بخش‌های توسعه‌ای که از این بخش قسمت خودشان را می‌خواستند نشان می‌داد، از دست داد و کنار کشید و این باعث شد که ما شاهد مشکلات متعددی باشیم. وقوع این اتفاقات در همین سال‌ها باعث شد تا ما شاخص‌هایمان در این سال‌ها افت پیدا کند. همین الان در بحث عملکردی، معاونت راهبردی خود آقای احمدی‌نژاد یک گزارش داده که برنامه چهارم به اهداف مورد نظرش نرسیده و خیلی ضعیف عمل شده و یک گزارش هم چند ماه پیش مرکز پژوهش‌های مجلس داد و همچنین سازمان بازرسی. متاسفانه مجلس در این زمینه خیلی ضعیف عمل کرده است. خیلی جای تاسف دارد اینکه مجلس صرفا بگوید که گزارش دادیم و مرکز پژوهش‌ها هم همین کار را کرد. چطور می‌شود برنامه توسعه چهارم که برنامه مصوب کشور است و نه یک برنامه تبلیغاتی حزبی و جناحی که شورای نگهبان هم آن را تایید کرده این طور اجرا نشده از آن بگذرند و صرفا بگویند که گزارش کم‌کاری اعلام شده است. این برنامه از دل بررسی‌های کارشناسی درآمده بود، یعنی سازمان محیط‌زیست با جمع نظرات کارشناسان و ان‌جی‌اوها، استادان دانشگاه‌ها و مدیران این برنامه را تنظیم کرده بود. این برنامه از سطوح دولت، مجلس و شورای نگهبان گذشت و تایید شد؛ برنامه‌ای که درست مثل یک سند میثاق ملی بود. حال دوره این برنامه گذشته و به همین راحتی می‌گویند اجرا نشده است. مرکز پژوهش‌ها می‌گوید ۷۵درصد اجرا نشده، گزارش خودشان می‌گوید به خوبی اجرا نشده است. ما در بخش محیط‌زیست می‌گوییم این برنامه حدود ۲۰درصدش صرفا با عناوین محیط‌زیست اجرا شده و آن ۸۰درصد برنامه اصلا اجرا نشده است.

↙ گویا چون این برنامه در دولت اصلاحات نوشته شده بود دولت خودش را ملزم نمی‌داند آن را اجرا کند.

این برنامه مثل قانون است و دولت نمی‌تواند بگوید که قانون را اجرا نمی‌کنم. دولت یکسری تکالیف دارد و یکی از تکلیف‌هایش اجرای قانون برنامه توسعه است. حال هر دولتی بیاید، اگر قرار است فردا یک دولت و یک مجلس دیگر بیاید باید همه قانون عوض شود؟ چطور می‌شود یک دولت بگوید که من این برنامه را قبول ندارم. این یعنی خلأ که چون قبول ندارم هرکاری که دلم خواست انجام دهم. این نیست که شما بگویید ما پنج سال اجرا نکردیم و حالا می‌خواهیم درستش کنیم. با این فرصت‌هایی که دارد از دست می‌رود طبیعت هم به تدریج قدرت بازسازی خودش را از دست می‌دهد. اینها باید جوابگو باشند و واقعا در جایگاه پاسخگویی به مردم بایستند.

↙ آیا دولت هفتم و هشتم که دو دولت اصلاحات بود و برنامه سوم و تدوین برنامه چهارم را در دست داشت، توانست جلو فرصت‌سوزی‌ها را بگیرد و برنامه‌ها را به خوبی آنچه سازمان می‌خواست یا کارشناسان اعتقاد داشتند، پیش ببرد؟

در درجه اول ما اگر می‌خواهیم به شاخص‌های محیط‌زیست توجه کنیم باید این را بدانیم که این مسیر فراز و نشیب بسیاری داشته است. دوره دولت هفتم و هشتم، از چند منظر یک فرصت استثنایی برای محیط‌زیست بود. منظر اول این بود که چون عنوان دولت، دولت اصلاحات بود این فرصت را می‌داد تا بسیاری از اشکالات دوران گذشته خصوصا در مباحث توسعه ناپایدار بازگو شود، یعنی وقتی دولتی می‌آید، می‌گوید من نسبت به انتقادات باز هستم و با این رویکرد می‌آیم که اصلاح کنم این فرصت خیلی خوبی بود برای محیط‌زیستی که منطبق با برنامه‌های توسعه‌ای است. فضای اصلاحات ذاتا یک فضای خوبی بود علاوه بر این فضایی بود که در آن نهادهای مدنی رشد خوبی کرده بودند، از جمله نهادهای مدنی حامی محیط‌زیست. مثلا من که مسوولیت دولتی در آن دوره داشتم پشت‌گرمی‌ام را نهادهای مدنی می‌دانستم و یکی از برنامه‌های اصلی‌مان را توسعه نهادهای مدنی گذاشتیم. ما سعی کردیم فضای رسانه‌ای و حقوقی برای نهادهای مدنی درست کنیم درحالی که دست‌مان باز نبود که حمایت‌های مالی انجام دهیم. دولت هفتم و هشتم حتما مشکلاتی داشته مثل هر دولت دیگری ولی زمینه‌هایی را فراهم کرد که مفید بود. در فضای فکری اصلاحات، نهادهای مدنی و فضای نسبتا آزاد جریان انتقال اطلاعات وجود داشت که خیلی مهم بود و رسانه‌ها نمی‌ترسیدند از اینکه از رییس سازمان انتقاد کنند. با اینکه رسانه‌ها در آن دوره مشکل هم داشتند ولی نسبتا آزاد بودند و این خیلی خوب بود و آنها از این فضا خیلی استفاده کردند.

↙ و این سطح انتقادات را بالا برد و همه بیشتر انتقاد می‌کردند و ایراد می‌گرفتند تا کاری از پیش ببرند.

همین انتقادات به ما خیلی کمک می‌کرد. یکی از کارهایی که من می‌کردم این بود که تمام بریده جرایدی را که مرتبط با محیط‌زیست بود، می‌خواندم و از دل آنها در جریان اخبار قرار می‌گرفتم و مثلا در جریان این موضوع قرار می‌گرفتم که کجا دارد چه اتفاقی می‌افتد و در برخی اوقات پی‌نوشت و در بیشتر موارد دستور پیگیری می‌دادم.

↙ یعنی این حوزه اینقدر گسترده و بی‌برنامه بود که شما سعی کرده بودید از این جریان برای رصد کردن حوزه کاری‌تان استفاده کنید؟

در بسیاری اوقات این اتفاق واقعا می‌افتاد و این پشتیبانی برای من بود. یک جا یک خبرنگار خبر درستی را پیدا و مخابره می‌کرد و من دستور می‌دادم که پیگیری شود.

↙ یعنی این کم‌کاری‌هایی بود که وجود داشت و باید پوشش داده می‌شد؟

یکی از مشکلات دوره اصلاحات این بود که چون دولت منتقدی بود سازمان‌هایی که ما را رصد می‌کردند زیاد بود. من در دوره مدیریتم در دوره دولت هفتم و هشتم بسیار تحت نظارت بودم و البته کل نهادهای دولتی همین وضع را داشتند. چون از نهاد رقیب بود، گاهی دلگیر می‌شدیم که چقدر سخت‌گیری می‌شود و نسبت به دوره‌های دیگر احساس می‌شد که بیشتر کنکاش می‌شود ولی امروز که مقایسه می‌کنیم، می‌بینیم همه متفق‌القول‌اند، حال فقط بحث سازمان را نمی‌گویم و کلی‌تر عرض می‌کنم که چقدر شرایط مهیا بود و چقدر با وجود اینکه ما در یک نظام سیاسی تنوع دیدگاه‌ها و تنوع جریانات سیاسی را داشتیم چقدر برای به وجود آمدن فضای کار و رقابت سالم کمک شد و این موضوع ثابت شد که اگر نهادهای مدنی و رسانه‌ها در جریان آزاد انتقال اطلاعات کار کنند چقدر می‌توانند برای جلوگیری از فساد اداری، تخلف و فرار از قانون به پالودگی فضا کمک کنند، و چقدر می‌توانند به توسعه و پیشرفت این کشور کمک کنند.

در آن زمان ما باید خیلی مواظب خودمان می‌شدیم برای اینکه جناح رقیب درصدد بود که از اصلاح‌طلب‌ها آتو بگیرد و هم در وضعیتی که قرار داشتیم باید کارمان را منضبط انجام می‌دادیم.

ادامه در صفحه ۱۹

نگاه

حال دالان بادی غرب به شرق تهران خوب نیست

محمد درویش*

■ پارک پردیسان به دلیل موقعیت استوارش در شمال غرب تهران بسیار حایز اهمیت است و به‌عنوان یک دالان هوایی مطلوب برای انتقال جریان باد از غرب به شرق تهران قلمداد می‌شود. امروزه یکی از بزرگ‌ترین مشکلات شهر تهران ساخت‌وساز بلند مرتبه‌ها در غرب و شمال‌غرب این شهر است که با توجه به استقبال از این ساخت‌وساز شاهد بیشترین آلودگی در غرب تهران هستیم که این موضوع خطراتی را برای این شهر و مردم به وجود آورده است.

این درحالی است که در طرح جامع تهران در محور شمالی آزادراه شهید همت هرگونه ساخت‌وساز با ممنوعیت همراه است اما آنچه تاکنون شاهد بودیم، ساخت‌وسازهای گسترده و بی‌رویه‌ای است که در بزرگراه شهید همت انجام شده و تا شهرک وردآورد ادامه پیدا کرده است، درحالی‌که این پارک به‌عنوان یک دالان عبوری باد از غرب به شرق محسوب می‌شود با تداوم ساخت‌وساز در این مسیر در حال مسدود شدن است.

بوستان جنگلی پردیسان، یکی از بوستان‌های بزرگ و مشهور شهر تهران است که در منطقه دو شهرداری تهران قرار دارد.

این پارک از ضلع جنوبی بوستان و بزرگراه آیت‌الله حکیم در شمال غربی تهران واقع شده‌است، از سمت شمال به بزرگراه همت و محله شهرک غرب، از شرق به بزرگراه شیخ فضل‌الله نوری، از غرب به مسیل رودخانه پونک و از سمت جنوب به بزرگراه حکیم و محله بلوار مرزداران محدود می‌شود.

موزه تنوع زیستی با انواع حیوانات و حشرات تاکسیدرمی شده و بعضا زنده، از جذابیت‌های این پارک جنگلی است که ساختمان سازمان حفاظت محیط‌زیست ایران نیز در قسمت جنوبی این

بوستان قرار دارد. به علت وجود چندین بزرگراه در اطراف پارک پردیسان، استقبال زیادی برای استفاده از این پارک پدید آمده است و بیشتر روزهای هفته به ویژه روزهای تعطیل مردم برای استفاده از این پارک رهسپار شمال غرب تهران می‌شوند. پارک پردیسان عرصه نسبت بزرگی فارغ از سکونتگاه‌های مسکونی و صنعتی است و شاخص‌های مهمی برای شهر تهران دارد. مزیت دیگر پارک پردیسان، بهره‌مندی جمعیت انبوهی از شهر تهران است که نیاز دارند در کوتاه‌ترین زمان ممکن برای فراغت از زندگی ماشینی از مواهب طبیعی بهره‌مند شوند. پارکی که بهره‌مندی شهروندان از آن باعث افزایش شادابی، نشاط و افزایش راندمان کاری در ساعات کاری می‌شود. به‌عنوان مثال می‌توان به شهر بزرگ و اداری نیویورک نگاه کرد که در کنار آن که ارزش هر هکتار زمینش به مراتب بیش از ۱۰ تا ۳۰ برابر شهر تهران است، پارک جنگلی در نظر گرفته می‌شود که وسعتش سه تا چهار برابر پارک پردیسان است و هیچ‌گونه اجازه دخل و تصرفی به این عرصه داده نمی‌شود. به نوعی حیات نیویورک در این پارک جنگلی خلاصه می‌شود. به هر حال تجربیات جهانی در این زمینه نشان می‌دهد پارک‌های ملی برای بقای روانی شهرها بسیار موثر است. در طرح کلانی که برای پارک پردیسان پیش‌بینی شده و توسط سعید توکل نوشته شده بود هم می‌توان گفت که ۹۰ درصد طرح‌های اولیه فضای سبز که برای این پارک پیش‌بینی شده بود، اجرایی نشده است. به نظر می‌رسد شهرداری تهران، شورای شهر، دولت و هر کسی که دلسوز و متولی این شهر است، نباید بگذارد چنین جفایی به پارک شود و مسوولان از تغییر کاربری و کاهش فضای سبز جلوگیری کنند.

*کارشناس محیط‌زیست